

Školní věk

PhDr. Pavel Humpolíček, Ph.D.

Strážlivý realista I

Mladší školní věk (6-11)

Hra – Povinnosti (kázeň, odkládání saturace, přizpůsobení, ...)

Období poměrně *klidné, nebouřlivé a šťastné*.

Tělesný vývoj:

CH: 117—145cm; 22 – 37kg

D: CH+1cm; CH+0,5kg

Hlava: druhý chrup, tvar čelistí a spodní části obličeje, rtů, čelo ztrácí d. klenutost, rysy obličeje se již blíží dospělé podobě – obecně směr k vyšší interindividuální rozmanitosti než v dřívějším věku

Mozek: plně rozvinut ~ kol. 10 let

Obratnost: Zvyšování a vyšší míra inter-gender diferenciace (např. u CH ~ pozice v kolektivu).

Jemná motorika se dále vyvíjí (psaní), stejně jako smyslové vnímání (tíha, barva, vzdálenost, rychlost atd.).

Realismus „naivní“ – „kritický“

Střízlivý realista II

Mladší školní věk (6-11)

Myšlení

Realismus „naivní“ (autorita) – „kritický“ (individuum)

myšlenkové operace se automatizují, směřují ke schopnosti abstrahovat (pracovat s pojmy, „jen v mysli“)

princíp „konzervace množství“ je upevněn, zautomatizován
logické třídění ještě nestálé, ale funkční (vrabci/kosi ~ ptáci)

Řeč

aktivně ~ 5000 slov

„syrovější význam slov“ vs. užívání slov (více vázáno na rodinné zázemí)

rozvoj, zvyšování slovní zásoby a pojmového vyjadřování (např. vlivem aktivního čtení, diskuzemi pro radost)

Paměť

stabilnější, u emočně či výkonově podmíněných informací již s přímým přesahem i do dospělosti

Střízlivý realista III

Mladší školní věk (6-11)

Škola

Fylogeneticky přirozené propojování je nahrazeno školními povinnostmi – zřetelně vymezeným přechodem mezi hrou, učením a prací...

První „obec“

První učitel

Doba školy a „po škole“

Gender a sexualita (psychosexuální vývoj)

Strážlivý realista IV

Mladší školní věk (6-11)

Doma / Rodina

Rodiče

Komunikace / Interakce

Vztahy a koalice (sourozenci – rodiče – širší rodina) / Povinnosti / Tresty

Úplnost / Neúplnost

Čas první lásky I

Pubescence (11-15)

Pubes ~ lat. chmýří, ohanbí

Dospívání ~ pubescence + adolescence

Období, které je snad z celého života nejdramatičtější a biodromálně nejzajímavější.

Vysoká míra individuálních rozdílů (obecně)

Tělesný vývoj

CH: 145--171cm

D: 146-164cm

RŮSTOVÝ SPURT – vrchol:

D ~ 11-12 let věku

CH ~ 13-15 let věku

Možnost 2. etapy r. spurtu kolem 17.-18. roku věku (např. na vojně)

POHLAVNÍ DOSPÍVÁNÍ – zrání pohl. orgánů (vnějších/vnitřních)

menstruace, poluce

Čas první lásky II

Pubescence (11-15)

Škola / Volný čas

Pubescentní sport – *být lepší*, oblíbená *hra na tajemství*, zpočátku *bojové hry* či čtení (filmy ... *kultura*).

Můžeme rozlišit osm druhů primárních zájmů a jednotlivé kategorie zájmů zařadit do tří obecnějších kategorií, které jsou ve shodě se třemi formami zaměřenosti:

- Zájmy o ideje:
  - vědecké – zjistit, proč jsou věci takové, jaké jsou
  - literární – činnosti se slova a jazykem
  - estetického vnímání a vyjádření
- Zájmy o lidi:
  - kontaktní – setkávání se s lidmi pro nějaký zisk
  - sociální – o lidi jako takové
- Zájmy o věci:
  - systematizační – o sbírání a třídění materiálu
  - materiální – o zacházení s věcmi, zvířaty, rostlinami

V každé této kategorii ještě můžeme rozlišovat zájmy podle kritéria **teoretický** – **praktický**, **romantický** – **realistický**, **aktivní** – **pasivní**, apod. (Smékal, 2002).

Čas první lásky III

Pubescence (11-15)

Myšlení

Jsou již dány všechny *podstatné obraty vědeckého myšlení, myšlení o myšlení, formální logické operace* – tedy např. formální myšlenkové postupy nezávislé na obsahu.

Je možno uvažovat o *obecných číslech, myslet o neexistujícím „kdyby“, srovnávat realitu a ideály*.

Předmětem zájmu jsou často *kritické názhledy – např. na smysl a hodnoty společnosti, ideologie, náboženství atp.*

Otevírá se cesta *konstruktivní tvořivosti, nápadům*, je možno uvažovat *do hloubky pojmu*.

Formální myšlení *není dáno fylogeneticky či geneticky* je nutno se je naučit, vtisknout *na základě připravenosti kognitivního aparátu*.

Čas první lásky IV

Pubescence (11-15)

Sociální vztahy / Individualita

„život na sopce“, „kdy každá tendence má vyšší teplotu než v dětství i v následujících obdobích“, „hormonální bouře“, podrážděnost, převládající záporné emoce, nepochopení sama sobě i od okolí, pocity nejistoty, prožívání ambivalencí (které mohou vést až k destruktivnímu chování – např. včetně suicidia)

Výbušnost citů ještě neznamena jejich hloubku či intenzitu – dojem přecitlivělosti, sentimentu.

Vzestup sebekontroly, snížení bezprostřednosti.

Objevení REFLEXE a SEBEREFLEXE.

„Zrcadlo je důležitou rekvizitou v pubescentově světě...“ Sebepoznávání, sebezkušenost, sebekorekce... posuzování okolí, sebezpytování a sebeobviňování, sklony ke vztahovačnosti.

Čas první lásky V

Pubescence (11-15)

Sociální vztahy / Individualita

„...záleží na tom, jak si sám sebe cením, vážím, jaké sebevědomí jsem získal v předcházejícím období – a také mnohem dříve. Dítě *má být jako kojeneček a na počátku batolivého období považováno za nejkrásnější na světě, má získat neotřesitelnou jistotu, že je rodiče cení, že se mu obdivují.*“

Samozřejmě v hranicích autentičnosti a přiměřenosti...

Klesá *závislost na rodičích*...a rodičů na dospívajících dětech...

Tresty – „jen tehdy, když už si opravdu nevíme jiné rady“, *trest* je téměř vždy vnímán jako urážka a ponížení...

Kritičnost, „*pubescentní vzpoura*“ má svůj smysl...

Vnímání rozdílu mezi *formální* a *neformální autoritou*.

Touha po *důvěrném vztahu* – kamarád/ka (ne jen intimním!).

Vliv *mínění skupiny* (např. školní třídy, party ...) má zásadní vliv!

Čas první lásky VI

Pubescence (11-15)

Sexualita / Ideály

platonismus, zamilování platonické

pubescentní sexualita

pubescentní masturbace (autosexualita) a sex. fantazie

První pohlavní styk

ženy v průměru v 18,06 a muži 18,17 roku věku.

Pornografie vs platonická erotika první lásky vs sexualita (vyzrálá/nevyzrálá).

„Co platí pro intelektuální abstrakci, pro platonickou lásku a pro myšlenku vzpoury, našli bychom pravděpodobně i u dalších linií pubescentního vývoje: *příprave genetickým a historickým programem, chápe se pubescent dychtivě velkých témat svého individuálního života. Hned na začátku se mu však nabízejí snadné kompromisy, vedoucí k životu bez ideálů, k rozumné prostřednosti úpadkového, konzumního životního stylu.*“